

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

25 juni 2001

VOORSTEL

**– van de heren Gilbert Bossuyt, Francis Vermeiren, Eric Van Rompuy,
Ludo Sannen en Paul Van Grembergen –**

**tot invoeging van een artikel 8bis in het Reglement van het Vlaams Parlement,
tot financiering van de politieke partijen**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Reglement en Samenwerking
uitgebracht door mevrouw Mieke Van Hecke**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Norbert De Batselier.

Vaste leden :

de heer Johan De Roo, mevrouw Trees Merckx-Van Goey,
mevrouw Mieke Van Hecke, de heer Eric Van Rompuy ;

mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren André
Denys, Marino Keulen, Francis Vermeiren ;

de heren Filip Dewinter, Luk Van Nieuwenhuysen, Karim
Van Overmeire ;

de heren Gilbert Bossuyt, Norbert De Batselier ;

de heer Jos Geysels ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh.

Plaatsvervangers :

de heer Bart De Smet, mevrouw Maria Tyberghien-
Vandenbussche, de heren Walter Vandenbossche, Gilbert
Vanleenhove ;

de heren Julien Demeulenaere, Jacques Devolder, Marc
van den Abeelen, Paul Wille ;

mevrouw Marijke Dillen, de heren Joris Van Hauthem,
Frans Wymeersch ;

de heren Chokri Mahassine, Leo Peeters ;

de heer Ludo Sannen ;

de heer Herman Lauwers.

Zie :

649 (2000-2001)

– Nr. 1 : Voorstel

– Nr. 2 : Amendementen

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Reglement en Samenwerking besprak ter vergadering van 13 juni 2001 het voorliggende voorstel tot invoeging van een artikel 8bis in het reglement van het Vlaams Parlement tot financiering van de politieke partijen.

1. Toelichting door de heer Gilbert Bossuyt, hoofdindienster

De wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen kent sinds 1989 een dotatie toe aan de politieke partijen die in beide Kamers vertegenwoordigd zijn door ten minste één rechtstreeks verkozen parlements lid.

De totale jaarlijkse dotatie is samengesteld uit een forfaitair bedrag van vijf miljoen frank en een aanvullend bedrag van vijftig frank per geldig op de partijen uitgebrachte stem voor de Kamer en voor de Senaat.

Die bedragen worden aangepast aan de schommelingen van het indexcijfer van de consumptieprijzen.

Het Waals Parlement verleent sinds 1996 aan de politieke partijen die zich tot fracties van ten minste vijf volksvertegenwoordigers verenigen een bijkomende regionale financiering. Deze aanvullende dotatie wordt toegekend bij reglement overeenkomstig bepalingen van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de federale Kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen en artikel 1, 1° van de wet van 19 mei 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de Vlaamse Raad, de Waalse Gewestraad, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en de Raad van de Duitstalige Gemeenschap.

Met de voorliggende aanvulling van het Reglement wensen de indieners dat het Vlaams Parlement, op grond van de verkiezingsuitslagen van 13 juni 1999 voor het Vlaams Parlement en volgens criteria die nauw aansluiten bij de federale wet van 1989, een jaarlijkse dotatie toekent aan de Vlaamse politieke partijen. Deze bestaat uit een forfaitair bedrag van 2,5 mio fr. en een aanvullend bedrag van 60 fr. per geldig uitgebrachte stem.

De uitvoering van een "regionale" financiering van de politieke partijen houdt aansluitend, conform het regeerakkoord, tevens een engagement in dat de decreetgever in de loop van 2001 de decreten betreffende de politieke vormingsinstellingen en de uitzendingen van de politieke derden met ingang op 1 januari 2002 zal opheffen (zie stukken 698 en 699).

Deze bepaling zou voor het eerst in werking treden op 1 juli 2001.

2. Algemene bespreking

Mevrouw Mieke Van Hecke is van oordeel dat de afstemming van de criteria voor deze "Vlaamse" financiering op de bestaande federale regeling, in alle openheid en transparantie, een goede zaak is. Zij wijst erop dat de financiële middelen die ingevolge de opheffing van beide decreten (uitzending door politieke derden en opheffing van de subsidiëring van de politieke vormingsinstellingen) voor de partijen zullen wegvallen, meer dan ruimschoots worden gecompenseerd door de bij deze regeling in het vooruitzicht gestelde bedragen.

Zij is daarom van oordeel dat het hoogst wenselijk is dat een deel van deze nieuwe partijmiddelen voor de vorming wordt gereserveerd en effectief aangewend. Het is jammer dat de tekst geen incentive bevat om de partijen hiertoe te engageren. Indien men dit niet in de tekst opneemt, is het wellicht mogelijk dit middels een engagementsverklaring of protocol te doen. De vorming is bovendien "van oudsher" een Vlaamse bevoegdheid.

De heer Gilbert Bossuyt beaamt dat vorming voor politieke partijen belangrijk, zelfs vanzelfsprekend is. Indien men echter hiervan een financieringsvoorwaarde maakt, dan moet er ook controle op zijn. Ook die controle kost geld en middelen. Een engagement zou moeten volstaan. Immers er is de verplichting een open boekhouding te voeren, die kan ingezien worden.

De heer Ludo Sannen deelt de zorg voor een soort affectatie van voldoende middelen voor de politieke vorming. Hij wil echter de autonomie van de partijen respecteren. Immers hoe zou men dit concreet gaan meten? Kan een expliciete vermelding in het verslag dat alle partijen het eens zijn dat voldoende middelen naar de politieke vorming moeten blijven gaan, geen voldoende garantie zijn?

De heer Jos Geysels verklaart dat de hoofdreden van de financiering van politieke partijen vanuit de

openbare middelen in een democratisch bestel juist de politiek-educatieve functie van de partijen is. Uiteraard mag die in geen dele in het gedrang komen. Echter elke partij moet hierin zijn verantwoordelijkheid nemen. De heer Geysels is geen voorstander van enige vorm van sanctionering, wel van het waarneembaar maken van het belang dat men in deze – en zijn partij is daar zeker bij – hecht aan haar politiek-educatieve functie.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey meent dat men de autonomie van de partijen in deze kan respecteren. Mocht men echter behoefte hebben aan enige formalisering van de educatieve rol die de politieke partijen moeten spelen, dan zou men bijvoorbeeld een engagementsverklaring in die zin bij de aanvraag bedoeld in punt 2, d) verplicht kunnen doen toevoegen.

De heer Ludo Sannen repliceert dat men dan de parlementsvoorzitter impliciet de opdracht geeft, zonder opgeven van criteria, de partijen hierop te controleren. Is dit wenselijk ? Bij nader toezien vindt hij het jammer dat de toelichting bij deze reglementswijziging niet meteen het signaal heeft gegeven dat, ondanks de afschaffing van de subsidiëring van de politieke vormingsinstellingen, de vorming uiterst belangrijk blijft.

De heer Etienne Van Vaerenbergh is voorstander van het voorstel van reglementswijziging, maar wenst geen oncontroleerbare overregulering. De partijen kunnen toch niet anders dan zich actief met politieke vorming bezighouden. Men kan hun dat engagement dus wel vragen.

De heer Joris Van Hauthem merkt op dat iedereen blijkbaar zeer bekommerd is dat er voldoende middelen gaan naar de partijpolitieke vorming. Waarom stelt men dan de afschaffing van het decreet betreffende de politieke vormingsinstellingen in het vooruitzicht ? Het lid vraagt zich af wat de eigenlijke aanleiding is voor deze extra betoelaging vanuit het Vlaams parlement. Er is reeds de betoelaging op basis van de federale wetgeving, ingegeven door de zorg te vermijden dat de politiek schatplichtig wordt aan bepaalde geldschieters en zodoende aanleiding geeft tot balansenvermening. Volstaat deze regeling dan niet ?

De commissievoorzitter wijst erop dat er in 2003 en 2004 aparte verkiezingen zullen zijn voor federale en regionale wetgevende assemblees. Er zullen dus alleszins twee verkiezingscampagnes te financieren zijn. Dat is een objectief gegeven.

Ook hij is bezorgd dat de partijen voldoende middelen aan de vorming besteden. Elke partij wordt geacht dat te doen, maar dan liever niet mits het opleggen van normen, waarvoor men dan ook in een waterdichte controle moet voorzien.

De heer Bossuyt repliceert op de vraag van de heer Van Hauthem dat de democratie ten zeerste gebaat is met duidelijkheid inzake de voedingsbronnen van de politieke partijen. Het omgekeerde leidt tot verdachtmakingen en ontsporingen.

De heer van Hauthem preciseert dat men van de verkiezingen voor het Vlaams Parlement, dat inmiddels een legislatuurparlement is, perfect weet wanneer zij zullen plaats vinden, met name om de vijf jaar en voor het eerst in 2004. De federale assemblees kunnen wel bij verrassing ontbonden worden. Op dat niveau zijn verkiezingen minder te voorspellen. Het verrast hem dan ook dat men de extra-financiering verantwoordt met het argument van verkiezingen die men perfect in de tijd kan situeren en waarop men kan anticiperen.

Overigens wenst de heer Van Hauthem te weten of de thans voorliggende subsidiebedragen overeenstemmen met wat men zal besparen ingevolge het wegvallen van de subsidiëring van de politieke vormingsinstellingen.

De commissievoorzitter antwoordt dat de voorliggende subsidie meer zal zijn dan het, door de compenserende afschaffing van de twee decreten, uitgespaarde bedrag.

De heer Van Hauthem merkt op dat er nog andere satellietverenigingen zijn die in de consolidatiekring van de politieke partijen actief zijn. Bijvoorbeeld de politieke jongerenbewegingen. Ook daarlangs kan een indirecte partijfinanciering tot stand komen ; waarom laat men deze ongemoeid en trekt men de lijn van algehele transparantie niet door ?

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey komt terug op de mogelijkheid om in deze bijkomende vorm van partijfinanciering toch enige garanties te voorzien voor de vorming. Kan men niet vragen dat de partijen bij het in ontvangst nemen van de hun toekomende sommen een verklaring afleggen over hoe zij hun vormingsluik zullen invullen ? Men zou dit zelfs vrijblijvend kunnen vragen. Het is dan aan de partijen zelf om aan te geven hoe geloofwaardig zij zijn inzake de inspanning voor de partijpolitieke vorming.

De heer Ludo Sannen wijst erop dat er inzake de uitgaven sowieso volledige transparantie moet zijn.

Hij ziet geen voordeel in een soort beleidsverklaring inzake vorming die een partij zou bezorgen aan de parlementsvoorzitter. Uiteindelijk wordt een partij beoordeeld door de kiezer.

De heer Karim Van Overmeire verklaart dat elke partij een eigen invulling zal geven aan wat zij onder vorming wil verstaan. Vraagt men hun vooraf een soort beleidsverklaring hierover dan zal men wellicht een opgesmukt beeld opgehangen krijgen dat post factum niet aan de realiteit zal blijken te beantwoorden.

Mevrouw Van Hecke, verslaggever, stelt besluitend dat er consensus over is dat, nu er belangrijke bijkomende middelen aan de politieke partijen worden bezorgd, dit zeker niet ten koste kan gaan van de aandacht voor de politieke vorming. Te meer daar een deel van deze bijkomende middelen worden gehaald uit de afschaffing van de subsidie aan de politieke vormingsinstellingen. Om te vermijden dat uit deze afschaffing het omgekeerde signaal zou worden begrepen wordt deze zorg expliciet in het verslag vermeld.

Desgevallend moet deze regeling op dit punt toch later worden bijgestuurd.

De heer Joris van Hauthem wenst te laten acteren dat hij geen afdoende antwoord kreeg op zijn vraag waarom het nodig was aan de politieke partijen aanzienlijk meer financiële middelen te bezorgen dan wat zij moesten derven uit het afschaffen van de subsidiëring aan de politieke vormingsinstellingen en de politieke derden.

3. Artikelsgewijze bespreking

Een amendement nr. 1 (zie stuk 649/2) van de leden Bossuyt, Denys, Merckx-Van Goey, Sannen en Van Vaerenbergh op de voorgestelde tekst van artikel 8bis, punt 1, eerste lid strekt ertoe, inzake de definitie van een politieke partij, de dubbele verwijzing naar de wet van 1989 enerzijds en naar de wet van 1994 anderzijds te vervangen door de enkele verwijzing naar de wet van 19 mei 1994. Zodoende worden betwistingen over de definitie vermeden.

Dit amendement wordt aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

In hetzelfde artikel 8bis, punt 1, eerste lid, wordt bij amendement nr. 2 van dezelfde indieners voorgesteld te schrijven “politieke partijen ... waarvan de verkozenen zich tot een fractie van ten minste vijf

volksvertegenwoordigers verenigen” i.p.v. “politieke partijen ... die zich tot fracties van ten minste vijf volksvertegenwoordigers verenigen”. Deze evidente tekstverheldering wordt eveneens aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

Mevrouw Mieke Van Hecke wijst erop dat artikel 8, punt 1 van het reglement bepaalt dat een fractie bestaat uit ten minste drie volksvertegenwoordigers; artikel 8, punt 2 van het reglement bepaalt dat een erkende fractie bij het begin van de zittingsperiode ten minste zeven leden moet tellen. In de voorliggende financieringsregeling, die ook bij reglement wordt ingevoerd, is sprake van een fractie van ten minste vijf volksvertegenwoordigers. Zij stelt voor om bij de globale herziening van het reglement deze verschillende cijfers in hun onderlinge samenhang te bekijken.

Op hetzelfde artikel, eveneens op punt 1, liggen van dezelfde indieners twee amendementen –3 en 4– voor, ertoe strekkende het tweede lid ervan op te splitsen in een tweede en een derde lid.

Het oorspronkelijke tweede lid bepaalt dat als politieke partijen voor de verkiezing van het Vlaams Parlement een kartellijst of dergelijke indienen, zij dan als één partij genieten van de verleende dotatie.

Het amendement nr. 3 preciseert dat wanneer de partijen zich in alle kieskringen van het Vlaamse Gewest aan de kiezer aanbieden als alliantie/kartel/koepel, zij beschouwd worden als één partij en als dusdanig samen recht hebben op een forfaitair bedrag van 2,5 miljoen Bef. (en uiteraard ook op het aanvullend bedrag).

Het amendement nr. 4 stelt dat indien politieke partijen met het oog op de verkiezingen in alle kieskringen, behorend tot één en dezelfde provincie of in de kieskring van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, een alliantie of dergelijke vormen, deze alliantie niet wordt beschouwd als één partij en dus niet een forfaitair bedrag van 2,5 miljoen Bef ontvangt. De aanvullende bijdrage per uitgebrachte stem wordt in deze hypothese wel toegekend aan het kartel.

De amendementen 3 en 4 worden aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

Een amendement nr. 5 van dezelfde indieners voorziet in de aanduiding van de instellingen, opgericht als verenigingen zonder winstoogmerk, waaraan de dotaties die toekomen aan de kartel-, alliantie- of koepelpartijlijsten dienen te worden

uitgekeerd. Vermits deze kartels niet beschikken over een zogenaamde dotatie-VZW zoals bedoeld in artikel 22 van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven, de financiering en de open boekhouding, dient in deze lacune te worden voorzien door de oprichting van een aparte vzw. Dit amendement wordt aangenomen met 9 stemmen bij twee onthoudingen.

De heer Joris van Hauthem doet opmerken dat er zich problemen zullen stellen wanneer deze nieuw op te richten vzw's de gekregen dotaties op hun beurt wensen door te storten naar de dotatie-vzw's van de politieke partijen. Deze kunnen immers geen gelden van derden meer ontvangen.

Mevrouw Mieke Van Hecke preciseert dat dit probleem enkel rijst in de hypothese dat de kartellijsten de aanvullende dotatie wensen door te storten aan een dotatie-VZW van de samenstellende politieke partijen.

De heren Karim Van Overmeire en Joris Van Hauthem dienen een reeks amendementen in die alle betrekking hebben op punt 6 van artikel 8bis, met name de aan bepaald willekeurige voorwaarden verbonden intrekking van de dotaties door het Bureau van het Vlaams Parlement.

Essentieel is dat politieke partijen kunnen werken op basis van hun programma zonder inmenging van andere politieke partijen. Dotaties kunnen enkel worden verstrekt en ingetrokken op basis van louter formele criteria. Het invoeren van politiek-inhoudelijke criteria gaat voorbij aan de essentie van wat een politieke partij is. Het is de kiezer die de partijen legitimeert.

In hoofddorde wensen de indieners punt 6 te schrappen. In de verantwoording wordt verwezen naar de fundamentele gelijkheid en individuele verantwoordelijkheid van alle parlementsleden. Zij kunnen bijvoorbeeld. Ook niet worden gesanctioneerd voor uitslatingen van andere leden van hun partij. Bovendien, zo stellen de indieners, wordt de sanctie van de intrekking willekeurig toegepast, vermits slechts bepaalde wetsovertredingen (bijvoorbeeld die van het EVRM) hiertoe aanleiding kunnen geven en andere (bijvoorbeeld corruptie) blijkbaar niet. (Amendement 6)

Mevrouw Van Hecke en de heren Sannen en Denys wijzen erop dat het EVRM-verdrag en de racisme-wet fundamentele hoekstenen zijn van het democratisch bestel. In die zin kan het niet anders dan dat een extra-financiering van politieke partij-

en de naleving van deze fundamentele rechtsregels vooronderstelt.

Het amendement in hoofddorde wordt verworpen met 9 stemmen tegen 2.

In bijkomende orde wensen dezelfde auteurs dat deel van punt 6 te laten wegvallen waarbij een automatisme wordt ingesteld tussen het wegvallen van de federale tegemoetkoming, op grond van een uitspraak van de Raad van State, en de hier voorliggende door het Vlaams parlement toegekende dotaties.

Dit is tegen de geest van de Vlaamse autonomie, tegen de vrije meningsuiting en tegen het gelijkheidsbeginsel. (Amendement 7)

Ter stemming gelegd wordt ook dit amendement met 9 stemmen tegen 2 verworpen.

Een laatste amendement van de hand van dezelfde indieners strekt ertoe een nieuwe grond tot intrekking van de dotatie door het Bureau in te voeren, met name indien een politieke partij haar componenten, lijsten, kandidaten of gekozenen veroordeeld zijn wegens corruptie. (Amendement 8)

Dit amendement wordt eveneens verworpen met 9 stemmen tegen 2.

4. Eindstemming

De invoeging van een artikel 8bis in het reglement van het Vlaams parlement wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2.

De verslaggever,

De voorzitter,

Mieke VAN HECKE Norbert DE BATSELIER

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Artikel 1

Aan titel I, hoofdstuk 4, wordt een hoofdstuk 4bis, bestaande uit artikel 8bis toegevoegd, dat luidt als volgt :

"HOOFDSTUK 4bis

Financiering van de politieke partijen

Artikel 8bis

1. Het Vlaams Parlement verleent aan de politieke partijen, zoals bepaald in artikel 1, eerste lid, 1°, van de wet van 19 mei 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de Vlaamse Raad, de Waalse Gewestraad, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en de Raad van de Duitstalige Gemeenschap, waarvan de verkozenen zich tot een fractie van ten minste vijf volksvertegenwoordigers in het Vlaams Parlement verenigen volgens de lijsten waarop zij door het kiezerkorps verkozen zijn, een totale jaarlijkse dotatie ten belope van een bedrag samengesteld uit :

1° een forfaitair bedrag van twee miljoen vijfhonderdduizend frank of 61.973,38 euro ;

2° een aanvullend bedrag van zestig frank of 1,49 euro per geldig stembiljet met geldige stemmen van de door de politieke partij erkende lijst of kandidaten van deze lijst bij de laatste volledige vernieuwing van het Vlaams Parlement.

Indien twee of meer politieke partijen, zoals bedoeld in het eerste lid, voor de verkiezing van het Vlaams Parlement in elke kieskring van het Vlaamse Gewest een kartel-, alliantie-of koepelpartijlijst indienen, genieten deze politieke partijen samen als één partij van het voordeel van de op grond van het eerste lid verleende dotatie.

Indien twee of meer politieke partijen, zoals bedoeld in het eerste lid, voor de verkiezing van het Vlaams Parlement in de kieskringen van het Vlaamse Gewest behorend tot een en dezelfde provincie, of in de kieskring van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, een kartel-, alliantie- of

koepelpartijlijst indienen, genieten deze politieke partijen samen als een partij enkel van het voordeel van de op grond van het eerste lid, 2° verleende dotatie.

2. De bedragen bedoeld in punt 1, 1° en 2° worden aangepast aan de gezondheidsindex. Het indexcijfer van januari 2001 wordt als basis genomen.
3. a) De toegekende dotatie, berekend per maand, wordt door het Vlaams Parlement uitgekeerd aan de instelling, opgericht in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk, bedoeld in artikel 22 van de wet van 4 juli 1989.

De dotaties waarop de kartel-, alliantie- of koepelpartijlijsten recht hebben, worden uitgekeerd aan de door die lijsten aangewezen instellingen, die opgericht zijn in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk.

- b) De berekening gebeurt op basis van de gegevens die beschikbaar zijn op de eerste dag van de maand waarvoor de dotatie wordt uitgekeerd.
- c) De dotatie dient per maand schriftelijk aangevraagd te worden voor de betrokken maand is verstreken.
- d) De in het eerste lid bedoelde instelling richt de aanvraag daartoe aan de voorzitter van het Vlaams Parlement.
4. Iedere politieke partij kan afstand doen van het voordeel van de haar op grond van punt 1 verleende dotatie.
5. De kredieten nodig voor de dotatie worden ingeschreven in de werkingsbegroting van het Vlaams Parlement.
6. Het Bureau kan de toekenning van de dotatie intrekken indien :
 - op grond van artikel 15ter van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamer, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen, de Raad van State tot zulk een intrekking heeft besloten.

Het Bureau gedraagt zich dan naar de door het arrest van de Raad van State bepaalde intrekkingperiode en stelt in evenredigheid met de federale

toegekende dotatie de hoegrootheid van het in te trekken bedrag vast ;

- een vonnis of arrest met kracht van gewijsde dat de door een politieke partij, haar componenten, lijsten, kandidaten of gekozenen geuite duidelijke en door middel van verscheidene met elkaar overeenstemmende tekenen, strijdig bevindt met respectievelijk het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van 4 november 1950, goedgekeurd bij de wet van 13 mei 1955, en door de aanvullende protocollen bij dat Verdrag die in België van kracht zijn, de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden of de wet van 23 maart 1995 tot bestraffing van het ontkennen, minimaliseren, rechtvaardigen of goedkeuren van de genocide die tijdens de Tweede Wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistische regime is gepleegd.

Het Bureau bepaalt dan de intrekkingperiode en de hoegrootheid van het in te trekken bedrag."

Artikel 2

Artikel 1 van deze wijziging van het Reglement treedt in werking op 1 juli 2001.
